

9. ЛАТИНСЬКИЙ МІНІМУМ

9.1. ГАУДЕАМУС

Студентський гімн

Gaudeamus igitur
Iuvenes dum sumus!
Post iucundam iuventutem,
Post molestam senectutem,
Nos habebit humus.

Гаудеамус ігітур
Ювенес дум сумус!
Пост юкундам ювентутем,
Пост молестам сенектутем,
Нос габебіт гумус.

Vita nostra brevis est,
Brevi finietur.
Venit mors velociter,
Rapit nos atrociter,
Nemini parcetur.

Віта ностра бревіс ест,
Бреві фінієтур.
Веніт морс велоцітер,
Рапіт нос атроцітер,
Неміні парцетур.

Vivat academia,
Vivat professores,
Vivat membrum quodlibet,
Vivant membra quaelibet,
Semper sint in flore!

Віват академія,
Віват професорес,
Віват мембрум кводлібет,
Віват мембра кведлібет,
Семпер сінт ін фльоре!

Vivat omnes virgines,
Faciles, formosae!
Vivant et mulieres,
Tenerae, amabiles,
Bonaе, laboriosae.

Віват омнес віргінес,
Фацілес формозе!
Вівант ет мулієрес,
Тенере, амабілес,
Боне, лаборіозе.

Vivat et res publica,
Et qui illam regunt!
Vivat nostra civitas,
Maecenatum caritas,
Quae nos protegit.

Віват ет республіка,
Ет кві іллям регунт!
Віват ностра цівітас,
Меценатум царітас,
Кве нос гік протегунт!

Pereat tristia,
Pereant dolores,
Pereat diabolus,
Quivis antiburschius
Atque irrisores!

Переат трісіціція,
Переант долорес,
Переат діаболус,
Квівіс антибуршіус
Аткве іррізорес!

Переклади пісні “Gaudeamus”

Погоуляймо, юнаки,
Поки в нас є сила.
Мине молодість щаслива,
Мине старість докучлива,
Вкриє нас могила.

Ми не довго живемо,
Швидко вік минає.
Смерть, не граючись, прилине,
Без розбору всіх поглине –
Смерть жалю не знає.

Хай живуть нам вузи всі,
Вся наша еліта.
Професори і доценти,
Аспіранти і студенти –
“Многая їм літа!”

Хай дівчата всі живуть,
Негорді, красиві,
Хай живуть нам молодиці,
Наші любі, ніжнолиці,
Добрі, не ліниві!

Хай живе республіка
Й той, хто управляє.
Хай живе наша спільнота
Й благодійників щедрота,
Що про всіх нас дбає.

Всякий смуток геть від нас,
Песимізму досить.
Всякий біс нехай сконає,
Що студентам не сприяє,
На глум їх підносить.

Доки в жилах кров буя,
Веселітесь, друзі!
Сплине молодість, як пісня.
Прийде старість ненависна.
Помремо у тузі.

Гей, короткий плин життя,
Пам’ятаймо всюди.
Швидко прийде смерть з косою,
Забере усіх з собою,
Ми ж бо смертні люди!

Віват академія,
Слава професорам.
Слава лекторам-доцентам,
Бакалаврам і студентам
Над моря і гори!

Хай дівчата всі живуть
Ніжні та красиві!
Хай живуть і молодиці
Чорнобриві, білолиці,
Добрі, не ліниві!

Хай живе республіка
І хто нею править!
Слава матері-вітчизні
І добродіям всім, звісно,
За їх щедрість слава!

Смутку досить, киньте сум.
Розігніте спини!
Хай усі ті поконають,
Що студентам не сприяють
Тим чи іншим чином.

Переклад М. Білика

Переклад В. Литвинова

9.2. СТАЛІ ЛАТИНСЬКІ ВИРАЗИ

Для заучування напам'ять

Terra incognita	Невідома земля
Ab ovo	Від яйця
In ovo	У зародку
In extenso	Завершено
Vice versa	Навпаки
Visa	Бачене
Audita	Почуте
Sui generis	Своєрідними
Petito principii	Аргумент, що ґрунтується на висновку з положення, яке саме потребує доведення
Ens mobile	Річ у рісі
In potentia	У можливості
Terminus ad juvo	Час, від якого ведеться відлік
Axlenandum	Те, що прояснюється
Tertium comparationis	Трете порівняння
Statu nascendi	У стані народження
Pars pro toto	Частина замість цілого
Totum pro parte	Ціле замість частини
Definito per contra	Визначення через заперечення
In toto	Повністю
Differentia specifica	Відмітна особливість
Noema	Сутність
Vis major	Рушійна сила
Nomen nudum	Порожнє слово
Noesis	Розумове сприйняття сутності предмета

Mutatis mutandis	Зі всіма необхідними змінами деталей
Ex nihilo	З нічого
Cogito ergo sum	Я мислю, отже, я існую
De mortuis aut bene aut nihil	Про мертвих (говорити) або добре, або нічого
Dum spiro spero	Доки дихаю, сподіваюсь
Festina lente	Поспішай поволі
Fiat lux!	Хай буде світло!
Poetae nascuntur, oratores fiunt	Поетами народжуються, ораторами стають
Alea jacta est	Жереб кинуто
Amicus Plato, sed magis amica veritas	Платон – друг, але істина дорожча
Credo, quia absurdum	Вірую, бо це абсурдно
Aut vincere, aut mori	Перемогти або вмерти
Per aspera ad astra	Через труднощі – до зірок
De visu	На власні очі
Fide, sed cuius	Довіряй, але дивись кому
De principiis non est disputandum	Про принципи не сперечаються
Finis coronat opus	Кінець – справі вінець